

NUGENIA = snaha o propojení ubývajících infrastrukturních a odborných kapacit Evropy v oblasti jaderné energetiky

Rozhovor s Alešem Laciokem, koordinátorem pro výzkum a vývoj společnosti ČEZ, a.s.

Aleš Laciok (*1967)

Absolvent Přírodovědecké fakulty Karlovy university a Sheffield Hallam University. Mnoho let pracoval v ÚJV Řež, od počátku roku 2007 působí ve společnosti ČEZ. Disponuje rozsáhlými zkušenostmi z mezinárodních rámcových projektů EU, IAEA, OECD NEA a IEA. Je předsedou výkonného výboru Technologické platformy „Udržitelná energetika“, členem Eurelectric Innovation Working Group, dále expertní skupiny pro výzkum, vývoj a inovace Svazu průmyslu a dopravy ČR a taktéž členem inženýrské akademie ČR.

Nugenia je zkratkou pro Nuclear Generation II & III Association. Jaké je poslání této asociace?

Cílem asociace je integrovat evropský výzkum a vývoj pro současné generace jaderných reaktorů, tj. generace II, což je většina provozovaných elektráren, a generace III. Ty se dnes standardně staví. I provozované elektrárny potřebují doplňkový výzkum, ať již se týká bezpečnosti, chování materiálů či vývoje efektivních opravárenských technologií. Význam organizace především tkví v nutnosti propojovat ubývající infrastrukturní a odborné kapacity v Evropě, tam, kdy se dříve dalo působit samostatně na mnoha místech Evropy, dnes je potřebné kooperovat.

Odkud se Nugenia vzala a jak dlouhou má historii?

Nugenia byla založena a registrována těsně před koncem roku 2011, je to tedy relativně mladá organizace s mnoha počátečními bolestmi. Na Nugenia lze pohlížet jako na odnož pracovní

skupiny, zaměřené na reaktory generace II a III celoevropské jaderné technologické platformy SNETP. Celkem má platforma tři takové „task forces“, navíc ještě zaměřené na jadernou kogeneraci a na reaktory generace IV. Jde taktéž o následníka evropských projektů síťového charakteru NULIFE, SARNET, ENIQ a dalších. Rád bych zdůraznil, že Nugenia je legální entitou, registrovanou podle belgického práva, na rozdíl od mnoha platform a neformálních uskupení.

Vy konkrétně v organizaci vykonáváte jakou činnost?

Od roku 2012 jsem voleným členem výkonného výboru (Executive Committee) za průmysl. Celkem má výbor 14 členů, z čehož je sedm reprezentantů průmyslu a sedm reprezentantů výzkumu. Mandát mi končí v březnu 2015. Taktéž jsem vedoucím technické oblasti, zaměřené na zlepšení provozu reaktorových systémů.

Česká republika je zemí s rozvinutým jaderným průmyslem. Mezi členy Nugenia je ovšem poměrně málo českých firem. Čím si to vysvětlujete?

Členy jsou provozovatelé, dodavatelé technologií, výzkumné a akademické instituce či odborné podpory dozorných orgánů. Celkem má Nugenia již přes 100 členů. Samozřejmě naprostá většina je z Evropy, jsou však mezi nimi i někteří mimoevropské členové. Z Česka jde o pět subjektů. Pro srovnání... Belgie má čtyři, Švédsko osm a Finsko pět členů. Nevím, zda to je tedy málo, ale některé další subjekty bych si mezi členy určitě dokázal představit. Nugenia má i jednu zvláštní kategorii

členství, a to Honorary Members, kde jsou rovněž národní jaderné sítě akademických a výzkumných organizací. Aktuálně z Francie a Španělska. V Česku, pokud se nemýlím, něco podobného rovněž existuje.

Mohou si díky členství sáhnout firmy na evropské peníze?

Asociace Nugenia není zdrojem financí na konkrétní projekty sama o sobě. Měl by to být prostředek pro konsensuální stanovení evropských priorit pro výzkum a vývoj, kde se předpokládá, že budou převzaty i Evropskou komisí pro finanční podporu. Proto Nugenia a její technické oblasti formulují cestovní mapu („roadmap“), tj. popis, čeho bylo dosaženo a jaké jsou hlavní výzvy do budoucna. Důležitou rolí je, aby vznikaly v hojnější míře projekty mezi jednotlivými členy, hlavně průmyslovými, na základě jejich potřeb, a to čistě na „komerčním“ základě a bez dotací z veřejných zdrojů nebo propojením národních veřejných prostředků. V mnoha případech se totiž v jednotlivých zemích podporuje řešení podobných problémů, což je značně neefektivní.

ČEZ je členem NUGENIA. Má to pro tuto firmu nějaký přínos?

Dosavadní přínos je především informační. V rámci Nugenia ale participujeme i na jednom konkrétním projektu, zaměřeném na chování betonových konstrukcí na jaderných elektrárnách. Mimo to, jsme v konzultačních a využitelských skupinách mnoha projektů podaných k podpoře na Evropskou komisí. Bez Nugenia bychom se o těchto návrzích dozvídaly nesnadno. Do budoucna očekávám, že pod gescí Nugenia vznikne množství projektů na základě potřeb především provozovatelů jaderných elektráren. K tomu je však třeba nastolit důvěru a otevřenost, což je proces dlouhodobější.

V ČEZ působíte jako koordinátor pro výzkum a vývoj. Čím se aktuálně zabýváte?

V našem portfoliu běžících výzkumných projektů jsou akce zaměřené do nejrůznějších oblastí, jaderně zaměřené projekty jsou stále velmi významné. Připravujeme další projekty podle aktuálních potřeb. Naše projekty jsou velmi prakticky orientované s důrazem na využitelnost, základní výzkum je mimo náš záběr. Recentním začleněním výzkumu do širšího útvaru inovací dále posílí pragmatická linka na reflexi výsledků projektů a analýz pro praxe.

(red)